

Nr 828.

Av herr förste vice talmannen **Magnusson**, om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 249, med förslag till lag med vissa bestämmelser om centralkassor för jordbrukskredit m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 249 till årets riksdag har hemställts att riksdagen måtte antaga förslag till lag med vissa bestämmelser om centralkassor för jordbrukskredit m. m.

Med ifrågavarande lagförslag har, enligt departementschefen, med hänsyn till att bestämmelserna för jordbrukskasserörelsen för endast ett fåtal år sedan voro föremål för reformering, någon allmän omarbetning av de för kasserörelsen gällande bestämmelserna icke avsetts. De ändringar, som föreslagits, vore endast detaljändringar i syfte att ytterligare främja kasserörelsen och avsåge endast sådana punkter, där, enligt vad de gångna årens erfarenheter visat, ändringar vore av nöden.

I de yttranden, som efter remiss avgåvos över jordbrukskreditutredningens till grund för propositionens förslag liggande betänkande med förslag till förordning om jordbrukets kreditkassor m. m., framhöllo riksbanksfullmäktige, riksgäldsfullmäktige, bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, bankföreningen och sparbanksföreningen att utredningens förslag icke borde läggas till grund för en reglering av förhållandena på jordbrukskreditens område, utan att kasserörelsens förhållanden till övriga för jordbrukets kreditförsörjning arbetande institutioner, framför allt sparbankerna och A.-B. Jordbrukarebanken, samtidigt gjordes till föremål för reglering. En dylik reglering har emellertid departementschefen ej ansett sig hava anledning att närmare gå in på, enär någon omorganisation av kasserörelsen ej vore åsyftad. Det är emellertid synnerligen viktigt att en sådan reglering snarast kommer till stånd, och departementschefen pekar själv på några viktiga områden där ur allmänna synpunkter kasserörelsens verksamhet borde inskränkas, och i propositionen framskymtar på sina håll önskvärdheten av ytterligare utredning av vissa frågor. Det lärer sålunda, säger departementschefen, ej kunna bestridas, att större krediter till de jordbruksekonomiska föreningarna kunna medföra ensidighet i centralkassornas kreditgivning och innebära oförutsebara risker. Här kan man också med fog peka på den onödiga konkurrens, som vid dylik utlåning uppstår mellan kasserörelsen och den statsägda Jordbrukarebanken, som just hos de ekonomiska föreningarna har ett av sina största arbetsområden. Departementschefen påpekar också, att kasserörelsens verksamhet på primärkreditens område bör inskränkas för undvikande av konkurrens med de likaledes statsunderstödda hypoteksföreningarna. Vad man förvånar sig över är att inskränkningen ej motive-

rats av hänsyn till landets 480 kooperativt arbetande sparbanker, som av ålder äro jordbrukets speciella kreditgivare och vilkas utlåning till jordbruket överstiger hypoteksföreningarnas och jordbrukskassornas sammanlagda utlåning med icke mindre än 300 miljoner kronor.

I propositionen ha föreslagits ändringar beträffande tre huvudpunkter i kasserörelsen, nämligen beträffande 1) upplåningsverksamhetens ordnande, 2) rätten till inlåning å bankmässiga räkningar samt 3) kontrollen av kasserörelsen. Därutöver ha också föreslagits ändringar i ett antal smärre punkter samt behandlats vissa med rörelsen sammanhängande anslagsfrågor.

Beträffande kasserörelsens upplåningsverksamhet föreslås dels i § 5 a, att såsom säkerhet för jordbrukskreditkassans upplåning skola tjäna förutom grundfonden de förbindelser som centralkassorna för erhållna lån utfärda till jordbrukskreditkassan, ävensom häremot svarande belopp av de till centralkassorna av dessas låntagare överlämnade skuldförbindelser med tillhörande hypotek, dels i §§ 26 a och 29 a såsom säkerhet för centralkassans upp- och inlåning skola tjäna de förbindelser som av dess låntagare avlämnas jämte tillhörande hypotek, varjämte viss begränsad garanti ställes i form av statsobligationer.

Det är sålunda ytterst de förbindelser, som jordbrukskassornas låntagare lämna — växlar, reverser, checkräkningskontrakt med eventuellt tillhörande eller särskilt deponerad säkerhet — vilka så att säga i tre led skola utgöra säkerhet för kasserörelsens egna krediter. Enligt författningen skola dessa förbindelser och säkerheter pantförskrivas och överlämnas till centralkassorna såsom säkerhet för de krediter som jordbrukskassorna erhålla från centralkassorna. Centralkassorna å sin sida skola såsom här ovan refererats disponera dessa säkerheter på tvenne olika sätt. Dels skola förbindelserna med tillhörande hypotek utgöra säkerhet för de krediter som centralkassa åtnjuter från jordbrukskreditkassan, dels skola dessa förbindelser och hypotek utgöra säkerhet för centralkassornas upp- och inlåning i övrigt. Enär centralkassornas säkerhetshandlingar — de låntagande jordbrukskassornas reverser med tillhörande hypotek — enligt författningsförslaget skola ställas under offentlig vård, torde man kunna förutsätta att nedsättningen av de värdehandlingar, som skola utgöra säkerhet för centralkassornas krediter hos jordbrukskreditkassan, särskilt deponeras. Om detta är fallet, vilket man av förslaget till lag synes kunna förmoda, kommer jordbrukskreditkassan att erhålla prioritet i viss del av säkerheterna för de av centralkassorna utlämnade krediterna. Om med lagförslaget mot förmodan icke skulle avses att tillskapa en sådan förmånsrätt, torde det hava varit tillräckligt stipulera, att samtliga centralkassornas aktiva skola utgöra säkerhet för deras passiva utan speciellt framhållande av någon av centralkassornas fordringsägare. I varje fall torde i § 29 a böra stipuleras att hypoteken för de reverser och andra förbindelser, som jordbrukskassa rebelånat hos centralkassa, av denna eller jordbrukskreditkassan icke få tagas i anspråk till större belopp än som motsvarar skulden å gäldenärens till jordbrukskassan avgivna skuld-

förbindelse och att pantsättningen hos centralkassan därför icke bör få gälla högre belopp än sagda förbindelse. Ett dylikt stadgande bör icke förhindra att jordbrukskassa vid uppkommen brist bör ur överhypotek kunna tillgodogöra sig av medlem uttaxerat belopp.

Det av en av de sakkunniga, verkställande direktören i Svenska jordbrukskreditkassan, N. Adler, reservationsvis framförda förslaget att jordbrukskassas handlingar skulle ställas under offentlig vård har vunnit departementschefens gillande. Häremot torde man emellertid bl. a. kunna anföra följande.

Någon anledning att ställa ifrågakommande säkerhetshandlingar under offentlig vård föreligger icke, såvida hypoteken skola gälla för rörelsen i dess helhet och ej skola pantförskrivnas som säkerhet till viss tredje man eller för av rörelsen utgivna obligationer. Det torde förtjäna påpekas, att offentlig vård av säkerhetshandlingar plägar förekomma endast i de fall, då de samma pantförskrivnas till säkerhet för viss tredje man och även då endast i de fall, då krediten är av mera långvarig natur. Det synes högst osannolikt att det föreslagna förfarandet med offentlig vård skulle kunna främja kasserörelsens kapitalanskaffning, emedan sparkapitalets misstro mera torde gälla säkerheten än förvaringsanordningarna. Varken herr Adler eller departementschefen hava givit någon övertygande motivering härför; den sistnämnde säger blott, att ett dylikt resultat ej synes uteslutet. Då en offentlig vård skulle bli synnerligen opraktisk och betungande, framför allt med hänsyn till den kortfristiga utlåning, som skall och bör utgöra huvuddelen av kasserörelsens utlåning, och då det för övrigt måste visa sig omöjligt att därvid åstadkomma en så effektiv och smidig samt tillika billig vård av säkerhetshandlingarna från offentlig myndighets sida, att fördelarna komma att uppväga kostnaderna och nackdelarna i övrigt, torde offentlig vård ej böra ifrågakomma. Man bör betänka, att en dylik anordning skulle kräva ett icke obetydligt antal allmänna ombud med skyldighet att övervaka och handhava kasserörelsens i tre led hypotiserade värdehandlingar, vilka på grund av sin rörlighet fordra ett stort mått av arbete. Fordringarna på dessa ombud, vilka måste tjänstgöra dagligen och besitta goda kunskaper i juridiska och banktekniska frågor, måste ställas mycket höga, och kostnaden för statsverket för dessa allmänna ombud torde icke komma att understiga 100,000 kronor. Med det sagda har jag givetvis icke på något sätt velat vända mig mot det förfarande som tillämpas av Mälarprovinsernas centralkassa, nämligen att alla lånehandlingar insändas till centralkassan. Men från ett dylikt förfarande till en av viss myndighet utövad offentlig vård av handlingarna är steget långt.

Beträffande inlåningsverksamheten har föreslagits att centralkassorna skola erhålla rätt till inlåning från allmänheten på sådana räkningar som av bank allmänligen begagnas utan annan begränsning än att inlåningsrätten å sparkasseräkning skulle maximeras till 4,000 kronor. Härjämte skulle centralkassorna erhålla rätt att mottaga omyndigas och kommunala medel, och slutligen skulle inlåningsmaximum höjas från nuvarande 2 till 3 gånger den ansvarighet, som de till centralkassan anslutna jordbrukskas-

sorna sammanlagt hava för centralkassas förbindelse, med rätt för Kungl. Maj:t att i särskilt fall medgiva att maximum finge utgöra 4 gånger nämnda ansvarighet.

Frånsett den begränsade garanti som staten ställer för kasserörelsens inlåningsverksamhet och medelsanskaffning, bygger densamma på ett ytterligare ansvar från dem, som redan erhållit lån eller äro berättigade att erhålla lån hos kasserörelsen. Det vill säga, att man i fråga om de förra tager i anspråk den ytterligare kreditvärdighet, som kan finnas hos ett i och för sig måhända svagt låntagareklientel. Man torde med fog kunna ifrågasätta, om det är klokt att bygga en utvidgning av inlåningsverksamheten på ett underlag, som är så föga bankmässigt.

Vad emellertid frågan om centralkassas rätt att mottaga kommunala medel angår, torde man, i motsats till vad i propositionen framhålles, kunna anföra bärande skäl mot densamma. Enligt uttalande i propositionen skulle kasserörelsens utveckling lida men av de inskränkande bestämmelserna beträffande dess in- och upplåningsrätt, men enbart detta utgör i och för sig icke något som helst skäl för borttagande av dessa bestämmelser. Grunden till dessa bestämmelser har man nämligen att söka i omsorgen att skydda centralkassornas insättare och övriga borgenärer och icke i någon önskan att hindra kasserörelsens utveckling. Inlåningen av kommunala medel torde nästan uteslutande komma att ske å checkräkning och avse tillfälligtvis innestående belopp, vilka centralkassan bleve skyldig att återbetala vid anfordran. Det måste därför ofta inträffa att krav på återbetalning framkomma vid för centralkassa olämpliga tidpunkter, och att återbetalningen till följd därav skulle innebära stora risker för kassans möjlighet att fortsätta sin rörelse. Departementschefen har också ställt sig tveksam ifråga om införandet av rätt för centralkassa att mottaga medel å checkräkning och detta av den anledningen att de föreslagna likviditetsbestämmelserna framstå såsom otillräckliga vid en dylik utvidgad inlåningsrätt. Dessutom är det ur flera synpunkter olämpligt att föta en så föga rörlig kredit, som jordbrukskrediten i själva verket är, på kommunernas i hög grad rörliga medel. Man må taga i betraktande, att flera kommuner hava kommunalskatteuppbörden fördelad på ända till fyra uppbördsterminer. Kommunernas behov tillgodoses i dylika fall kvartalsvis av de skattskyldiga, och äro dessa medel sålunda ytterst kortfristiga kassamedel. De små fondmedel, varöver jordbrukskommunerna förfoga, äro i regel placerade i annan ordning och torde väl för övrigt icke i detta sammanhang tagits i betraktande. Ett ytterligare skäl mot dylik utvidgad inlåningsrätt är det, att det för kasserörelsens sunda utveckling icke kan vara lämpligt att inlåningen ökas alltför hastigt och därvid baseras på ifrågavarande i osedvanlig grad rörliga medel. Härigenom komma ju endast kraven på statens stöd att växa i stället för att såsom i propositionen föreslagits inom kort minska.

Vad härefter angår frågan om kassareservens tillräcklighet måste denna ses mot bakgrunden av förslaget om centralkassornas rätt såväl att mottaga medel å checkräkning som till inlåning bl. a. av kommunala medel även-

som till in- och utlåning till ekonomiska föreningar. Dessa grenar av verksamheten ställa emellertid helt naturligt mycket stora krav på en centralkassas likviditet, och det torde vara uteslutet att centralkassorna inom överskådlig tid skola kunna fylla de i förslaget uppställda starka och välbefogade likviditetsfordringarna, ett påstående som bestyrkes jämväl därav att flera centralkassor i sina yttranden över de sakkunnigas ovannämnda förslag begärde en lång övergångstid för att kunna fylla de krav, som i likviditetshänseende komma att ställas på dem.

I samma mån som kassornas utlåning mot säkerhet av primära fastighetsinteckningar avvecklas, ökas visserligen kassornas genomsnittliga räntemarginal och därmed vinsten samt möjligheten att anskaffa den föreslagna kassareserven. Å andra sidan torde en utvidgad sekundär- och driftskredit, som medför ökade vinstmöjligheter, även innebära ökade risker, varför det icke torde ligga inom möjligheternas gräns att under rimlig tid nå den kassareserv, som föreslagits, såvida man icke får draga den slutsatsen, att kassareservbestämmelserna blott äro av formell natur och kunna uppfyllas på så sätt, att de 20 miljoner kronor, vilka överlämnats till kasserörelsen i dess helhet för belåning i riksbanken, skola belånas därstädes och att för sålunda upplånade medel skola inköpas sådana obligationer, som kunna godtagas såsom kassareserv. Efter viss kortare tid skola ju dessa 20 miljoner återbetalas, men denna återbetalning skulle uppskjutas på överskådlig tid, därest nyssnämnda förfarande skulle komma till användning. Propositionens förslag om kassareserv torde därför sakna reell innebörd, då ju rörelsen helt saknar möjlighet att uppfylla de givna bestämmelserna. Konsekvensen av de i propositionen föreslagna likviditetsbestämmelserna innebär ju också i realiteten, att kasserörelsens möjlighet att utnyttja, d. v. s. belåna de av riksgäldskontoret för sådant ändamål överlämnade obligationerna å 20 milj. kronor blivit om icke helt så i väsentlig grad spärrad.

I detta sammanhang torde även frågan om kasserörelsens ställning till de jordbruksekonomiska föreningarna vara värd beaktande. Jordbrukskasserörelsen har under de senaste åren sökt utvidga sin rörelse genom att draga till sig de jordbruksekonomiska föreningarna, d. v. s. det klientel för vars tillkomst Jordbrukarbanken bildades och för vars hjälp staten vid upprepade tillfällen lämnat Jordbrukarbanken stora bidragsbelopp. Centralkassornas utlåning till ekonomiska föreningar torde kunna uppskattas till i runt tal 1 1/2 milj. kronor. Enligt uppgift från sparbanksinspektionen är det lägsta belopp, vartill sparbankernas utlåning till dylika föreningar uppgår, 20.5 miljoner kronor. I stället för att ytterligare söka utveckla denna kreditgivning på affärsbankernas och framför allt på Jordbrukarbankens samt sparbankernas bekostnad borde kasserörelsen inskränka densamma, främst på den grund att krediter till dylika föreningar äro av sådan omfattning och natur, att de icke lämpligen höra hemma inom jordbrukskasserörelsen, åtminstone icke i den mån krediterna lämnas till större ekonomiska föreningar. Men även kreditgivningen till mindre, lokala föreningar bör ske med iakttagande

av stor försiktighet, och man torde böra observera, att denna kreditgivning är betydligt mera riskfylld än t. ex. sekundärkredit med säkerhet av in-teckning i jordbruksfastighet. Vissa jordbruksekonomiska föreningar äro nämligen av utpräglad industriell och kommersiell natur, och krediterna till dem äro med hänsyn till omfattning och svårbedömlighet av sådan beskaffenhet, att fullgörandet av denna kreditgivning förutsätter en bankteknik, som endast står att finna hos mera utvecklade kreditinstitutioner t. ex. affärsbankerna. Vad speciellt in-teckningslån till jordbruksekonomiska föreningar beträffar äro dylika lån av fastare natur och kunna ej hänföras till driftskrediten. De höra med andra ord icke ens till jordbrukskasserörelsens område. Dessutom torde krediter av nyssnämnda slag hos andra kreditinstitutioner kunna erhållas till billigare ränta än vad kasserörelsen är i stånd att erbjuda. Ursprungligen torde väl meningen med jordbrukskassorna hava varit, att dessa genom sin karaktär skulle ha till ändamål att frigöra småbrukarna från växelbelåningen i affärsbankerna. Växelkrediten, som särskilt vid tiden för jordbrukskassornas tillkomst var en synnerligen dyr låneform genom ränta och stämpelkostnader, är kostsam ej minst genom de arbetsdagar, som gå förlorade vid anskaffande av namnunderskrifter och för resor vid de var tredje månad återkommande omsättningarna, varjämte det dessutom emellanåt är förenat med svårigheter för lantbrukarna, som endast ha inkomster under vissa perioder, att skaffa medel till omsättningarna. Oaktat detta bedriva jordbrukskassorna denna form av försträckning under, som det förefaller, ganska tunga och dyra former. Anledningen härtill är väl att söka bl. a. i att jordbrukskassorna genom rebelåning av dessa växlar kunna erhålla rörelsemedel från jordbrukskreditkassan.

I fråga om kreditgivningen i allmänhet och särskilt beträffande primärkrediten framhåller departementschefen, att det är en naturlig strävan hos varje kreditgivare att i görligaste mån behärska sina låntagares hela kredit. Detta bör dock icke få leda till osund konkurrens kreditorganen emellan. På grund av detta uttalande torde kunna ifrågasättas, om icke kasserörelsens huvuduppgift att tillgodose driftskrediten bort i författningen understrykas. Uttalandet står dessutom i strid med uttalanden på andra ställen i propositionen.

Motiven till propositionen giva vid handen, att kasserörelsens verksamhet på primärkreditens område bör avvecklas. Om därjämte rörelsens utlåning till jordbruksekonomiska föreningar beskäres, torde den utvidgning, som i propositionen föreslagits beträffande centralkassas maximala inlåningsrätt från nuvarande 2 till 3 gånger den ansvarighet, som de till centralkassan anslutna jordbrukskassorna sammanlagt hava för centralkassas förbindelser, bliva onödig, varför detta förslag icke synes böra läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

Förslaget om införandet av en statlig inspektion torde var välmotiverat, dock synas vissa speciella frågor beträffande inspektionens befogenheter m. m. böra närmare utformas, ävensom vissa andra i samband därmed stå-

ende frågor, t. ex. frågan om när centralkassa är skyldig att träda i likvidation m. m. I övrigt synes propositionens förslag i hithörande delar välbetäckt och torde böra på det livligaste tillstyrkas. Allmänheten torde nämligen hava rätt att fordra, att även dessa kreditinstitutioner komma under offentlig myndighets inseende och detta ej minst med hänsyn till de synnerligen lösligt hopfogade och för lekmännen svårförståeliga stadganden och bestämmelser, som gälla för kasserörelsen. En statlig inspektion torde även bidra till att förläna kasserörelsen ett större förtroende hos dess egna långivare och bör sålunda underlätta kasserörelsens möjligheter att erhålla billiga krediter, en omständighet, som jag på det kraftigaste vill understryka.

Beträffande propositionens övriga förslag torde följande vara att beakta. Vad formerna för kassornas kreditgivning angår, bör det i propositionen framlagda förslaget, att kredit i räkning skulle kunna beviljas på viss tids, högst 3 månaders, uppsägning, icke under några omständigheter läggas till grund för lagstiftning. Först och främst kan påpekas, att dylik rätt icke tillkommer någon kreditinrättning här i landet. Skälet är naturligen det, att omprövning av dylik kredit bör ske tid efter annan och att dylik kredit endast plägar lämnas mot vad man kallar värdebeständig säkerhet. Dylik omprövning kan icke tänkas ske tillräckligt ofta, om den bestämmelsen gäller, att kredit får lämnas på obegränsad tid med viss tids uppsägning. Om krediten däremot lämnas på viss fixerad tid, kommer en fortlöpande prövning av låntagarens och hypotekets värde att ske, och detta är för jordbrukskassorna desto betydelsefullare, som deras utlåning i princip hänför sig till sekundär- och tertiärkreditens område. Även ur kassornas egen synpunkt torde det vara bättre att rätt till lämnande av kredit i räkning med viss uppsägning borttoges. Det är nämligen psykologiskt lättare för en kreditgivare att säga nej till en kredit om låntagaren själv måste ansöka om kreditens förnyande, än om det ankommer på vederbörande kreditgivare att säga upp lånet.

Då kasserörelsen uraktlåtit att efterleva nu gällande bestämmelser om kungörelseförfarande vid medlems avgång, torde det vara lämpligt att utesluta desamma, även om den lämnade motiveringen icke kan anses välfunnen. Vad beträffar sättet för kungörande av medlems avgång torde skyldighet stadgas därom att meddelande om avgång skall lämnas jämväl vederbörande inspektionsmyndighet.

På den tid, då jordbrukets kreditförsörjning var knapp och delvis ganska dyr, framstod det såsom ett önskemål att genom den kooperativa jordbrukskasserörelsen förbilliga denna kredit, och rörelsen har givetvis på sin tid bidragit till kreditens förbilligande. För närvarande torde emellertid förhållandet vara det motsatta, och under dessa tider av god penningtillgång torde kasserörelsens räntor överstiga icke blott sparbankernas utan även affärsbankernas utlåningsräntor. Ej heller har kasserörelsen fullföljt sitt ändamål att omvandla jordbrukarnas växelrytteri till korta lån mellan vår och höst.

Trots statsanslag och trots en omfattande propaganda har anslutningen

till rörelsen varit relativt sett obetydlig, dess lånevillkor ha på grund därav och på grund av de i förhållande till omslutningen betydliga driftskostnaderna måst hållas avsevärt högre än t. ex. sparbankernas, och jag vågar påstå, att redan förefintliga kreditorgan av olika slag och med olika ändamål utan svårighet kunnat och kunna tillgodose jordbrukets alla skäliga kreditanspråk. Det må tillåtas att erinra om 1917 års bankkommittés av statsmakterna godkända uttalande, att tillkomsten inom landet av bankkontor till alltför stort antal måste anses medföra skada för det allmänna, dels emedan omkostnaderna för kapitalets uppsamling därigenom stegras utöver vad som är förenligt med god nationalekonomi, dels enär övertaliga bankkontor i orterna lätt leda till en osund in- och utlåningspolitik överhuvud taget. Dessa nya folkbanker, som man torde kunna kalla jordbrukskassorna, drivas i stor utsträckning på statens risk och ansvar samt på dess bekostnad och konkurrera numera med övriga på samma och angränsande verksamhetsområden av ålder arbetande kreditinrättningar, affärsbankerna, sparbanker och hypoteksföreningar, vilka inrättningar hittills handhaft sina uppgifter på nöjaktigt, oftast på ett synnerligen förtjänstfullt sätt.

Någon undersökning rörande behovet av nu föreslagna åtgärder har icke vidtagits. Det synes därför önskvärt, att det nu framlagda förslaget icke lägges till grund för någon lagstiftning, utan att jordbrukets kreditbehov och jordbrukskasserörelsens organisation underkastas en allsidig utredning, samt att därvid särskild hänsyn toges till den verksamhet på hithörande områden, som övriga kreditinstitutioner i samhället hava att utföra. Ett uppskov med frågans lösning torde icke behöva medföra några som helst risker ifråga om jordbrukets kreditförsörjning, då penningtillgången i vårt land för närvarande är synnerligen god. Enligt tillgängliga uppgifter disponera landets affärsbanker således outlånta medel som sammanlagt överstiga 300 miljoner kronor, och sparbankernas disponibla medel uppgå till närmare 100 miljoner kronor. Då det för båda dessa bankgrupper är en uppgift i det allmännas intresse att söka göra dessa medel räntebärande, framstår det så mycket klarare, att de nu föreslagna åtgärderna för jordbrukskasserörelsens utvidgade kreditgivning äro obehövlige. Någon utvidgning är icke blott obehöblig utan torde snarare vara ägnad att medföra ett intrång på andra kreditinstitutioners verksamhetsområden.

Ehuru det, som tidigare nämnts, vore synnerligen önskvärt att jordbrukskasserörelsen redan innevarande år inordnades under en central, statlig inspektion, men då enbart denna del av propositionen icke torde kunna upptagas till behandling av riksdagen, får denna fråga av riksdagen lösas i annat sammanhang. En ny, allsidig och förutsättningslös utredning borde komma till stånd och man borde därvid ingående pröva huruvida icke ett samarbete skulle kunna etableras mellan jordbrukskasserörelsen och sparbankerna, varigenom med all säkerhet en bättre lösning av jordbrukets kreditfrågor skulle kunna vinnas.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa

om avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 249 med förslag
till lag med vissa bestämmelser om centralkassor för jord-
brukskredit m. m.

Stockholm den 12 maj 1936.

E. O. Magnusson.

I motionens syfte instämma

P. M. Olsson.

Nils Holmström.

Arthur Gustafson
i Kasenberg.
